

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärke:

Vabariigi Valitsus
määrus
terviktekst
09.05.2010
30.03.2011

Toidus lubatud lisaainete loetelu ja piirnormid toidugruppide kaupa, lisaainete kasutamise tingimused ja viisid ning lisaainete märgistamise ja muul viisil teabe edastamise erinõuded ja kord

Vastu võetud 07.03.2000 nr 81
[RT I 2000, 23, 131](#)
jõustumine 31.03.2000

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
08.08.2000	RT I 2000, 66, 428	14.08.2000
30.04.2002	RT I 2002, 40, 248	19.05.2002
06.11.2003	RT I 2003, 72, 482	01.12.2003
17.01.2005	RT I 2005, 3, 9	01.02.2005
18.05.2005	RT I 2005, 28, 206	01.06.2005
06.03.2008	RT I 2008, 13, 91	01.04.2008
26.03.2009	RT I 2009, 19, 128	20.01.2010
03.05.2010	RT I 2010, 18, 99	09.05.2010, rakendatakse tagasiulatuvalt 12.01.2010

Määrus kehtestatakse «[Toiduseaduse](#)» paragrahvi 16 lõike 3 ning paragrahvi 38 lõike 5 alusel.

§ 1. Määruse rakendusala

(1) Toidu käitlemisel võib kasutada üksnes määruse lisas 1 toodud toidus lubatud lisaainete (edaspidi *lisaained*) loetelus nimetatud lisaineid. Lisaainete piirnormid toidugruppide kaupa on toodud määruse lisas 2.

(1¹) Kui tavatoitu käsitatakse eritoiduna vastavalt «[Toiduseaduse](#)» paragrahvile 14, tohib selle käitlemisel kasutada lisaineid vastava tavatoidu lisaainete piirnormide kohaselt, mis on toodud määruse lisas 2.

(1²) Lisaainete üldnõuded on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1333/2008 toidu lisaainete kohta (ELT L 354, 31.12.2008, lk 16–33).
[[RT I 2009, 19, 128](#)- jõust. 20.01.2010]

(2) [Kehtetu –[RT I 2009, 19, 128](#)- jõust. 20.01.2010]

§ 2. [Kehtetu –[RT I 2009, 19, 128](#)- jõust. 20.01.2010]

§ 3. [Kehtetu –[RT I 2009, 19, 128](#)- jõust. 20.01.2010]

§ 4. Vajalikus koguses lisaainete kasutamine

(1) Välja arvatud määruse lisas 2 nimetatud juhud, ei ole määruse lisas 3 toodud lisaineid lubatud kasutada järgmiste toidugruppide puhul:

- 1) piim ja pett (välja arvatud steriliseeritud pett);
- 2) maitsestatamata hapu- või laabipiimatooted;
- 3) pastöriseeritud koor;
- 4) emulgeerimata rasvad ja õlid;

- 5) või;
- 6) töötlemata puu- ja köögiviljad ning marjad;
- 7) teravili, tangud ja helbed;
- 8) jahu, tärkliised ja kliid;
- 9) makarontooted;
- 10) töötlemata liha (sealhulgas värsked kodulooma- ning ulukiliha ja hakkliha);
- 11) töötlemata kala, vähilaadsed ja molluskid;
- 12) munad ja munatooted;
- 13) suhkru- ja suhkrutooted (loetelu on toodud määruse lisa 2 punktides 11.1 ja 11.2);
- 14) mesi;
- 15) sool ja soolaasendajad;
- 16) värsked ürdid;
- 17) pärm;
- 18) imiku- ja väikelapsetoidud;
- 19) naturaalsed mineraalveed ja allikavesi;
- 20) kohv ja kohviasendajad, maitsestatamata tee.

(2) [Kehtetu –RT I 2009, 19, 128- jõust. 20.01.2010]

(3) Lõikes 1 loetletud toidugruppide pakendamisel võib kasutada pakendusgaase E 290, E 938, E 939, E 941, E 942, E 948 ja E 949.

(4) Paksendajaid E 410, E 412, E 415 ja E 417 ei kasutata söömisel rehüdreerivas kuivatatud toidus.
[RT I 2003, 72, 482- jõust. 01.12.2003]

(5) Lisaaineid E 400, E 401, E 402, E 403, E 404, E 406, E 407, E 407a, E 410, E 412, E 413, E 414, E 415, E 417, E 418 ja E 440 on keelatud kasutada kapslites želee, mis on pooljäikades kapslites sisalduvad tiheda konsistentsiga želee- ja želatüüritooted ning on mõeldud kapslist suhu pigistamiseks ja korraga allaneelamiseks.
[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]

(6) Lisaaineid E 407, E 407a ja E 440 võib standardida suhkrutega eeldusel, et sellekohane teave esitatakse lisaks §-s 12 esitatud teabele.
[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]

§ 5. Toiduvärvide kasutamine

(1) Välja arvatud määruse lisa 2 toodud juhud, ei ole toiduvärve lubatud kasutada järgmiste toidugruppide puhul:

- 1) maitsestatamata piim ja pett;
- 2) šokolaadipiim;
- 3) maitsestatamata hapu- või laabipiimatooted;
- 4) [kehtetu –RT I 2003, 72, 482- jõust. 01.12.2003]
- 5) kondenseeritud piim;
- 6) pastöriseeritud, kõrgpastöriseeritud (UHT) või steriliseeritud koor;
- 7) piima- ja koorepulbrid;
- 8) valmimata ja valminud maitsestatamata juustud;
- 9) emulgeerimata õlid ja rasvad;
- 10) lamba- ja kitsepiimast valmistatud või;
- 11) puu- ja köögiviljad ning marjad;
- 12) ekstra džemmide ja želee, kastanipüree ning *Crème de pruneaux*;
- 13) kakao- ja šokolaaditooted;
- 14) teravili, tangud ja helbed;
- 15) jahud, tärkliised ja kliid;
- 16) makarontooted;
- 17) leib ja teised lihtpagaritooted;
- 18) liha ja lihatooted;
- 19) kala ja kalatooted, kaasa arvatud vähilaadsed ja molluskid;
- 20) munad ja munatooted;
- 21) suhkru- ja suhkrutooted;
- 22) mesi;
- 23) sool ja soolaasendajad;
- 24) vürtsid ja maitsesegud;
- 25) veiniäädikas;
- 26) konserveeritud tomatid, tomatipasta ja tomatipõhised kastmed;
- 27) pärm;
- 28) imiku- ja väikelapsetoidud;
- 29) pakendatud veed;
- 30) puu- ja köögivilja- ning marjamahlad ja -nektarid;
- 31) röstitud kohv, tee, sigur, tee- ja siguriekstraktid; tooted taimsete tõmmiste baasil, nende toodete segud ja lahustuvad segud;
- 32) linnas ja linnasetooted;
- 33) naturaalsed viinamarjaveinid;

34) kanged alkohoolsed joogid: teraviljapiiritus: *Korn, Kornbrand*; puuvilja piiritusjoogid; puuviljapiiritus; aniisiga maitsestatud joogid; *Ouzo, Grappa*; viinamarja marc piiritus: *Tsikoude de Crete, Tsipouro de Macedonie, Tsipouro de Thessaly, Tsipouro de Tyrnavos, Eau de vie de marc Marque nationale luxembourgeoise, Eau de vie seigle Marque luxembourgeoise*; kadakamarjadega maitsestatud jook: *London gin*; aniisiga maitsestatud liköörid: *Sambuca, Mistra*; kirssidega maitsestatud liköör: *Marachino*;
35) maitsestatud veini baasil joogid: *Sangria, Clarea ja Zurra*.

(2) Toiduvärve võib kasutada munakoorte värvimiseks või tembeldamiseks.

(3) Rümpade märgistamiseks või tembeldamiseks on lubatud kasutada ainult toiduvärve E 129, E 133 ja E 155 ning nende segu.

[RT I 2003, 72, 482- jõust. 01.12.2003]

§ 6. Lisaainete kasutamine imiku- ja väikelapsetoitutes

(1) Lisaainete kasutamine imiku- ja väikelapsetoitutes on lubatud vastavalt määruse lisa 2 punktidele 13.1 - 13.3.

(2) Imiku- ja väikelapsetoitutes, mida kasutatakse meditsiiniliste näidustuste korral, võib lisaaineid kasutada määruse lisa 2 punkti 13.3 kohaselt.

(3) Imiku- ja väikelapsetoidud võivad sisaldada kummiaraabikut (E 414) ja ränidioksiidi (E 551) neid sisaldavate toidu koostisosade kasutamise tulemusena. Nimetatud toidu koostisosad ei tohi sisaldada kummiaraabikut üle 150 g/kg ja ränidioksiidi üle 10 g/kg. Tarvitamiseks valmis toit ei tohi sisaldada kummiaraabikut üle 10 mg/kg. Samuti võib esineda ka mannitool (E 421) juhul, kui seda kasutatakse vitamiini B₁₂ lahustajana (mitte vähem kui 1 osa vitamiini B₁₂ 1000 osale mannitoolile, see tähendab 1:1000). Imiku- ja väikelapsetoitude polüküllastumata rasvhappeid sisaldavate koostisosade katted võivad sisaldada naatrium-*L*-askorbaati (E 301) lisatuna vajalikus koguses. Tarvitamiseks valmis toidus ei tohi naatrium-*L*-askorbaati sisaldada üle 75 mg/l. Imiku- ja väikelapsetoidud võivad sisaldada polüküllastumata rasvhapete preparaatide või vitamiinipreparaatide lisanditest tingituna naatriumoktenüülsuktsinaattärklis (E 1450). Tarvitamiseks valmis toitu võib vitamiinipreparaatidest üle kanduda naatriumoktenüülsuktsinaattärklis kuni 100 mg/kg ning polüküllastumata rasvhapete preparaatidest kuni 1000 mg/kg.

[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]

(4) Hapendatud piimatoodete valmistamisel võib kasutada *L*(+)piimhapet produtseerivaid mittepatogeensete mikroorganismide kultuure.

(5) Kui toidule lisatakse korraka letsitiine (E 322), rasvhapete mono- ja diglütseriide (E 471), rasvhapete mono- ja diglütseriidide estreid sidrunhappega (E 472c) või rasvhapete sahharoosestreid (E 473), siis vähendatakse iga lisaaine lubatud kogust proportsionaalselt nende lisaainete lubatud koguste summast selles toidus.

(6) Kui toidule lisatakse rohkem kui ühte tardainet (karrageen (E 407), jaanileivapuujuhu (E 410) ja guarkummi (E 412)), siis iga tardaine lubatud kogust vähendatakse proportsionaalselt nende lisaainete lubatud koguste summast selles toidus.

[RT I 2005, 3, 9- jõust. 01.02.2005]

§ 7. Lisaainete koguste iseloomustus

(1) Määruse lisa 2 toodud toidus lubatud lisaainete sisalduse piirnõrmi arvestatakse tarbijale ettenähtud tarvitamiseks valmis toidu või valmistaja antud tarvitamisjuhise kohaselt valmistatud toidu kohta, välja arvatud ortofosforhappe (E 338), fosfaatide (E 339-341, E 343), di-, tri- ja polüfosfaatide (E 450-452), nitritite (E 249-250) ja nitraatide (E 251-252) piirnõrmi, mille puhul on lisa 2 esitatud maksimaalne lubatud lisatav kogus valmistootega kohta. Nitritite (E 249-250) ja nitraatide (E 251-252) piirnõrmi puhul tuleb järgida ka lisa 2 toodud erisusi, mille kohaselt teatud traditsioonilise toidu puhul on piirnõrmi esitatud jääkkogusena.

[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]

(2) Pulbritest või kontsentratsioonidest teiste koostisosade lisamisega saadav tarvitamiseks valmis toit peab vastama selle toidugrupi suhtes esitatud nõuetele, millesse ta kuulub, kui ei ole eraldi vastavate pulbrite või kontsentratsioonide toidugruppi.

(3) Enam kui ühest koostisosast koosnev toit tohib sisaldada lisaaineid tema koostisosades kasutada lubatud kogustes, välja arvatud lõigetes 4-7 nimetatud juhtudel.

(4) Lisaaineid, välja arvatud toiduvärvid ja magusained, ei tohi esineda paragrahvi 4 lõikes 1 toodud toidugruppi kuulavas enam kui ühest koostisosast koosnevas toidus.

(5) Järgmistes enam kui ühest koostisosast koosnevates toitudes tohib esineda vaid lisa 2 esitatud lisaaineid, välja arvatud toiduvärvid ja magusained, sealtoodud koguses:

- 1) kondenseeritud piim (lisa 2 punktis 1.3.1);
- 2) piimapulbrid ja koorepulbrid (lisa 2 punktis 1.5.1);
- 3) *Mozzarella* (lisa 2 punktis 1.6.1);
- 4) valminud juustud, sealhulgas viilutatud ja riivitud valminud juustud (lisa 2 punktis 1.6.2);
- 5) vadakujuustud (lisa 2 punktis 1.6.3);
- 6) conserveeritud puu- ja köögivilja, kaasa arvatud marjad (lisa 2 punktis 4.2.3);
- 7) džemmid, želeed, keedised ja teised sarnased tooted (lisa 2 punktis 4.2.4);
- 8) puuvilja-marjakompotid (lisa 2 punktis 4.2.8);
- 9) kakao- ja šokolaaditooted (lisa 2 punktis 5.1);
- 10) üksnes nisujahust, veest, soolast, pärmist või juuretisest valmistatud pagaritooted ja *pain courant française* (lisa 2 punktis 7.1);
- 11) pakendatud värskest hakklihast tooted ja *Gehakt* (lisa 2 punktis 8.4.1);
- 12) *Foie gras, foie gras entier, blocs de foie gras* (lisa 2 punktis 8.4.2);
- 13) puuvilja- ja marjamahlad (lisa 2 punktis 14.1.2);
- 14) puuvilja- ja marjanektarid (lisa 2 punktis 14.1.3);
- 15) õlu (lisa 2 punktis 14.2.1);
- 16) veinid ja vahuveinid (lisa 2 punktis 14.2.3).

(6) Toiduvärve ei tohi esineda paragrahvi 5 lõikes 1 toodud toidugruppidesse kuuluvates enam kui ühest koostisosast koosnevates toitudes.

(7) - (10)

[Kehtetu – RT I 2009, 19, 128- jõust. 20.01.2010]

§ 8. Proportsionaalsuse reegel

(1) Kui kasutatakse rohkem kui ühte käesoleva paragrahvi lõikes 2 toodud lisaainetest, peavad nende üksikkogused olema proportsionaalselt vähendatud (vähendatakse selle suhtelise osa võrra, milline on teise lisaaine sisaldus selles toidus).

(2) Proportsionaalsuse reeglit kasutatakse järgmistel juhtudel:

- 1) määruse lisa 2 grupis 2.1 "Emulgeerimata rasvad ja õlid" gallaatide (E 310-312), TBHQ (E 319), BHA (E 320) ja BHT (E 321) puhul;
[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]
- 2) määruse lisa 2 grupis 5.3 «Närimiskumm» atsesulfaamkaaliumi (E 950), aspartaami (E 951), taumatiini (E 957) ja neohesperidiin DC (E 959) puhul;
- 3) määruse lisa 2 gruppides 13.1 «Imiku piimasegud ja jätkupiimasegud» ja 13.3 «Imiku- ja väikelapsetoidud meditsiinilise näidustuse korral» letsitiini (E 322), rasvhapete mono- ja diglütseriidide (E 471), rasvhapete mono- ja diglütseriidide estrite sidrunhappega (E 472c) ja rasvhapete sahharoosestrise (E 473) ning karrageeni (E 407), jaanileivapuujuhu (E 410) ja guarkummi (E 412) puhul;
- 4) määruse lisa 2 grupis 8 «Liha ja lihatooted» nitritite (E 249-250) ja nitraatide (E 251-252) puhul;
- 5) määruse lisa 2 aspartaam-atsesulfaamsoola (E 962) puhul, mille piinormid on tuletatud selle koostisosade aspartaami (E 951) ja atsesulfaam-K (E 950) piinormidest. Aspartaami (E 951) ja atsesulfaam-K (E 950) piinorme ei tohi ületada, kui aspartaam-atsesulfaamsoola kasutatakse kas üksinda või koos ainetega E 950 või E 951.
[RT I 2005, 28, 206- jõust. 01.06.2005]

§ 9. Lisaainete sisalduse määramine

Lisaainete sisaldus toidus määratakse toimeainete alusel, välja arvatud järgmistel juhtudel:

- 1) erinevate keemiliste ühendite segust koosnevate ainete puhul on piinorm kehtestatud ainele kui tervikule;
- 2) happe ja happe soolade puhul on piinorm väljendatud happe ekvivalendina, kui pole teisiti määratud;
- 3) vääveldioksiidi ja sulfitite (E 220-224 ja E 226-228) puhul on piinorm väljendatud vääveldioksiidina (SO₂), arvestatult kõikidest võimalikest allikatest. Kui kogus ei ületa 10 mg/kg või 10 mg/l, loetakse ta toidus puuduvaks. Ümberarvutus on toodud määruse lisa 4 tabelis 1;
- 4) naatriumortofenüülfenolaadi (E 232) puhul on piinorm väljendatud ortofenüülfenoolina;
- 5) heksametüleenetraamiini (E 239) puhul on piinorm väljendatud formaldehüüdina;
- 6) kaaliumnitriti ja naatriumnitriti (E 249 ja E 250) puhul on piinorm väljendatud naatriumnitritina. Ümberarvutus on toodud määruse lisa 4 tabelis 2;
- 7) naatriumnitraadi ja kaaliumnitraadi (E 251 ja E 252) puhul on piinorm väljendatud naatriumnitraadina. Ümberarvutus on toodud määruse lisa 4 tabelis 2;
- 8) fosforhappe ja fosfaatide (E 338-341, E 343 ja E 450-452) puhul on piinorm väljendatud difosforpentaoksiidina (P₂O₅). Ümberarvutus on toodud määruse lisa 4 tabelis 3;
- 9) tinakloriidi (E 512) puhul on piinorm väljendatud tinana;
- 10) alumiiniumsulfaatide (E 520-523) ja naatriumalumiiniumfosfaadi (E 541) puhul on piinorm väljendatud alumiiniumina;
- 11) naatriumheksatsüanoferraadi (E 535), kaaliumheksatsüanoferraadi (E 536) ja kaltsiumheksatsüanoferraadi (E 538) puhul on piinorm väljendatud veevaba kaaliumheksatsüanoferraadina;
- 12) raud(II)glükonaadi (E 579) ja raud(II)laktaadi (E 585) puhul on piinorm väljendatud rauana;
- 13) inosiinhappe, inosinaatide ja ribonukleotiidide (E 630-635) puhul on piinorm väljendatud guanüülhappena;

14) quillaia ekstrakti (E 999) puhul on piirnorm kehtestatud veevabale ekstraktile.

§ 10. Bensoehappe, propioonhappe ja propionaatide ning nisiini esinemine

Fermenteeritud toidus võivad fermentatsiooni tagajärjel esineda bensoehappe (E 210), propioonhappe (propaanhappe) ja propionaatide (E 280-282) ning nisiini (E 234) väikesed sisaldused. Bensoehappe väikesed sisaldused võivad esineda ka fermenteerimata piimas ja piimatoodetes.

§ 11. Lisaainete kandjad

(1) Lisaainete kandjatena on lubatud kasutada aineid vastavalt määruse lisas 5 toodud loetelule.

(2) Loetelu ei hõlma aineid, mida kasutatakse toiduna. Loetelus ei ole aineid, mille esmane ülesanne on happesuse reguleerimine, näiteks sidrunhape ja ammoniumhüdrosiid.

§ 12. [Kehtetu –RT I 2009, 19, 128- jõust. 20.01.2010]

§ 13. Rakendussätted

(1)– (2) [käesolevast tekstist välja jäetud]

(3) Enne 4. novembril 2000. a valmistatud, lõikes 1 nimetatud määruse nõuetele vastavat toitu võib müüa kuni kauba lõppemiseni.

(4) [käesolevast tekstist välja jäetud]

(5) Määruse 1. veebruaril 2005. a jõustunud nõuetele mittevastavate toodetega kauplemine ja nende kasutamine on lubatud kuni 27. jaanuarini 2006. a. Enne nimetatud kuupäeva turule viidud või märgistatud tooteid, mis ei vasta 1. veebruaril 2005. a jõustunud nõuetele, võib turustada kuni kauba lõppemiseni.

(6) Määruse 1. juunil 2005. a jõustunud nõuetele mittevastavalt magusainete kasutamine toidu koostises ning nõuetele mittevastavate toodete turule viimine on lubatud kuni 29. juulini 2005. a. Enne nimetatud kuupäeva turule viidud tooteid, mis ei vasta määruse 1. juunil 2005. a jõustunud nõuetele, võib turustada kuni 29. jaanuarini 2006. a, § 12 lõike 4 punktides 12 ja 13 toodud, 1. juunil 2005. a jõustunud nõuetele mittevastavate toodete puhul kuni kauba lõppemiseni.
[RT I 2005, 28, 206- jõust. 01.06.2005]

(7) Määruse 1. aprillil 2008. a jõustuvatele nõuetele mittevastavate toodete turule viimine ja nende kasutamine toidu koostises on lubatud kuni 15. augustini 2008. a. Enne nimetatud kuupäeva turule viidud või märgistatud tooteid, mis ei vasta 1. aprillil 2008. a jõustuvatele nõuetele, võib turustada kuni kauba lõppemiseni.
[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/35/EÜ toiduainetes kasutatavate magusainete kohta (EÜT L 237, 10.09.1994, lk 3), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 96/83/EÜ (EÜT L 48, 19.02.1997, lk 16), 2003/115/EÜ (ELT L 24, 29.01.2004, lk 65) ja 2006/52/EÜ (ELT L 204, 26.07.2006, lk 10) ning komisjoni direktiiviga 2009/163/EL (ELT L 344, 23.12.2009, lk 37–40); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/36/EÜ toiduainetes kasutatavate värvainete kohta (EÜT L 237, 10.09.1994, lk 13); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/2/EÜ toiduainetes kasutatavate lisaainete (välja arvatud värv- ja magusainete) kohta (EÜT L 61, 18.03.1995, lk 1), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividega 96/85/EÜ (EÜT L 86, 28.03.1997, lk 4), 98/72/EÜ (EÜT L 295, 4.11.1998, lk 18), 2001/5/EÜ (ELT L 55, 24.02.2001, lk 59), 2003/52/EÜ (ELT L 178, 17.07.2003, lk 23), 2003/114/EÜ (ELT L 24, 29.01.2004, lk 58), 2006/52/EÜ (ELT L 204, 26.07.2006, lk 10).

[RT I 2010, 18, 99- jõust. 09.05.2010 – rakendatakse tagasiulatuvalt 12.01.2010]

²Tuleb esitada juriidilise isiku asukoht ja aadress, füüsilisest isikust ettevõtja puhul ettevõtte asukoht ja aadress või mõni muu aadress, mille kaudu on võimalik ühendust saada valmistaja, pakendaja või Euroopa Liidu liikmesriigis asutatud müüjaga.
[RT I 2008, 13, 91- jõust. 01.04.2008]

[Lisa 1](#)

[Lisa 2](#)

[Lisa 3](#)

[Lisa 4](#)

